

ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΙΝΗ ΜΑΝΑ / ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ 14-08-2026

Υπάρχουν κάποιες λέξεις που δεν χρειάζονται εξηγήσεις .Γιατί είναι εκείνες οι λέξεις που κουβαλάνε μέσα τους μία ολόκληρη ζωή ένα τεράστιο ηθικό βάρος.

Μια από αυτές είναι η λέξη μάνα !! Η μάνα είναι η πρώτη φωνή που ακούμε η πρώτη αγκαλιά που ανοίγει για να χωρέσει τη χαρά αλλά και τον πόνο η πρώτη ασφάλεια. Εκείνη στα πρώτα βήματα αλλά και κάθε φορά που χάνουμε το δρόμο μας στη ζωή .

Η μάνα δεν είναι απλά ένας ρόλος, είναι στάση ζωής, είναι η δύναμη, είναι το φως που πάντα μας συντροφεύει, ακόμα και όταν δεν υπάρχει πια ως φυσική παρουσία. Στην καρδιά της κουβαλάει τη χαρά της δημιουργίας, αλλά και το μεγαλύτερο φόβο μήπως πονέσει το παιδί της !!

Η μάνα δίνει ζωή ! Είναι όμως εκείνη η ύπαρξη που όταν η μοίρα της στερήσει ό,τι πιο πολύτιμο τα παιδιά της καλείται να σηκώσει ένα βάρος που μοιάζει ανθρώπινα αδιανόητο. Αυτή τη μάνα τιμούμε σήμερα, σε αυτή τη μάνα κλίνουμε με σεβασμό και δέος το κεφάλι !

ΤΗ ΜΑΝΑ των Καλαβρύτων. Γιατί αν η μάνα είναι πρόσωπο ιερό στα Καλάβρυτα, σε αυτό τον καθημαγμένο τόπο γίνεται σύμβολο ανυπέρβλητο !!

Η μάνα αυτή δεν είναι ηρωίδα των βιβλίων, δεν κράτησε όπλο, δεν βρέθηκε μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα κι όμως στάθηκε αντιμέτωπη με μία άλλη μορφή θανάτου, εκείνη που δεν τελειώνει σε μία στιγμή, αλλά συνεχίζει κάθε πρωί όταν ανοίγει κανείς τα μάτια του και πρέπει να ζήσει χωρίς εκείνους που αγαπούσε .

Περισσότερο, ίσως για αυτό, η μεγαλύτερη πράξη γενναιότητας δεν είναι τελικά ο θάνατος αλλά η ίδια η ζωή . Η Καλαβρυτινή Μάνα στις 13 Δεκεμβρίου 1943 βρέθηκε αντιμέτωπη με αυτή ακριβώς την πρόκληση.

Έζησε το αδιανόητοτο ασύλληπτο είδε κυριολεκτικά τον κόσμο της να καταρρέει, να γκρεμίζεται, όταν τα ανθρωποβόρα τέρατα του ναζισμού έσπειραν το θάνατο, τον όλεθρο, αφανίζοντας τα νιάτα των Καλαβρύτων, τα παιδιά της !!!

Δεν επέτρεψε όμως να γκρεμιστεί η ίδια η ζωή ! Μια πάλη βίωσε ανάμεσα στο σκοτάδι, τον πόνο, το θάνατο και τη ζωή, το φως και την ελπίδα.

Όταν σώπασαν τα όπλα και έσβησε ο καπνός της θηριωδίας εκείνη στάθηκε όρθια με τα μάτια βουρκωμένα αλλά με τα ην ψυχή ασάλευτη !!

ΝΑΙ!!! έπρεπε να ζήσει ακόμα και όταν ίσως ευχόταν να είχε πεθάνει και αυτή μαζί με τα παιδιά της εκεί στη λάκα του Καπή ! Δεν είχε όμως αυτό το δικαίωμα, δεν μπορούσε να λυγίσει, έπρεπε να συνεχίσει γιατί υπήρχαν κάποια άλλα παιδιά ορφανά τρομαγμένα, πεινασμένα που από εκείνη περίμεναν τα πάντα .

Στη στάση της γυναίκας μάνας στα Καλάβρυτα αποτυπώνεται :

τι σημαίνει να συνεχίζεις όταν όλα μοιάζουν να έχουν τελειώσει

να ανάβεις τη φωτιά στην εστία ενώ ξέρεις ότι εκείνος που καθόταν απέναντί σου δεν θα γυρίσει ποτέ ξανά

να σπέρνεις να θερίζεις τη γη γνωρίζοντας πως λείπουν τα χέρια που τη δούλευαν

να νανουρίζεις τα παιδιά σου που μέσα στον ύπνο τους φωνάζουν τον πατέρα τους τα αδέρφια τους

να ξυπνάς κάθε αυγή και να επιλέγεις τη ζωή, όχι επειδή νίκησες το θάνατο και τον πόνο, αλλά επειδή έπρεπε να κρατήσεις όρθιο τον κόσμο.

Η Καλαβρυτινή μάνα, στα ορφανά παιδιά της έδωσε δύο φορές ζωή, μία όταν τα γέννησε και μία δεύτερη στις 13 Δεκεμβρίου 1943, όταν βρήκε τη δύναμη να τους εμψυχήσει τη θέληση για ζωή όταν για αυτά έγινε και μάνα και πατέρας.

Γιατί εκείνη τη μέρα οι γυναίκες αυτές έδωσαν όλες μαζί μία υπόσχεση, έναν όρκο ιερό να ξαναφτιάξουν την πόλη τους, να σταθούν όρθιες να μη λυγίσουν, να ανταποκριθούν σε έναν ρόλο που δεν τον επέλεξαν, αλλά τους τον επέβαλε η μοίρα και η ανάγκη. Αυτόν τον όρκο τον τήρησαν μέχρι το τέλος της ζωής τους ευλαβικά μετουσιώνοντας τον πόνο τους σε δύναμη.

Αυτές οι γυναίκες είναι που κράτησαν αναμμένο το καντήλι της ζωής σε πείσμα όλων εκείνων που ήθελα να αφανίσουν τα πάντα σε αυτόν εδώ τον τόπο.

Βέβαια η Καλαβρυτινή Μάνα εκτός από την απώλεια κλήθηκε να βιώσει και να διαχειριστεί το τραύμα. Ένα τραύμα που άλλαξε ριζικά της ζωή της. Αυτό δεν ήταν μία πληγή που θα έκλεινε με το χρόνο αλλά μια πληγή με την οποία έμαθε να ζει...

Δεν υπήρξε λήθη αλλά μεταμόρφωση σε δύναμη, αντοχή. Μετέτρεψε αυτό το τραύμα σε ευθύνη, σε χρέος, αγάπη, ζωή!!! Έζησε την πιο βαθιά ρήξη της ανθρώπινης ύπαρξης : την απώλεια του κόσμου όπως τον γνώριζε.

Έχασε κάθε αίσθηση ασφάλειας, δικαιοσύνης και κανονικότητας ! Και όμως από τα συντρίμια αυτής της κατάρρευσης, οικοδόμησε ξανά έναν κόσμο για τα παιδιά της ! Αυτή στάθηκε η μεγαλύτερη νίκη της.

Αλλωστε δεν είχε ούτε το χρόνο αλλά ούτε και το δικαίωμα να βιώσει το πένθος μέσα από τα διαφορετικά στάδιά του. Έπρεπε αναγκαστικά να περάσει σε αυτό που λέγεται αποδοχή.

Η στάση της δεν είναι σε καμία περίπτωση απουσία οδύνης. Αντίθετα συνιστά μία πρωτόγνωρη ψυχική ανθεκτικότητα του ανθρώπου να ανασυγκροτεί τη ζωή του, να αναγεννάται κυριολεκτικά μέσα από τις στάχτες του και τα συντρίμια, χωρίς να αναιρείται η ύπαρξη αυτού του τραυματικού βιώματος.

Η μάνα των Καλαβρύτων μετουσίωσε αυτό το τραύμα, την οδύνη της, τον άφατο πόνο της, το θρήνο, σε αξιοπρέπεια, σε αγώνα, σε φροντίδα αποδεικνύοντας ότι η δύναμη του ανθρώπου δεν βρίσκεται στη λήθη αλλά στο να συνεχίζει να αγαπά να ελπίζει να δημιουργεί ακόμα και όταν στη ψυχή του θα κουβαλάει για πάντα αυτή την ανεπούλωτη πληγή.

Και αν υπάρχει ένα σύμβολο που συμπυκνώνει την ιστορία της Καλαβρυτινής μάνας είναι τα ίδια τα χέρια της. Αυτά τα χέρια που με ανείπωτο πόνο έσκαβαν πρόχειρους τάφους στην παγωμένη γη του Δεκέμβρη, για να χαρίσουν στους αγαπημένους τους ένα τελευταίο τόπο ανάπαυσης. Με αυτά τα χέρια αγκάλιασε τα νεκρά παιδιά της ελπίζοντας ότι μπορεί να τους δώσει πνοή από την πνοή της και από την άλλη με τα ίδια χέρια σήκωσε και έσφιξε στην αγκαλιά της τα άλλα παιδιά τα ορφανά.

Χέρια πληγωμένα, παγωμένα από το χειμωνιάτικο αέρα και τη φρίκη, χέρια που γίνονται όμως παρηγοριά, προστασία, ασφάλεια !! Είναι τα ίδια χέρια που έκοψαν και μοίρασαν το ματωμένο ψωμί των πεθαμένων, το ματωμένο μήλο για να καταλαγιάσουν την πείνα των παιδιών τους. Αυτά τα ίδια χέρια αργότερα έσπειραν ξανά τη γη, ζύμωσαν ψωμί, σήκωσαν πέτρες για να χτίσουν. Χέρια που χάιδεψαν τα παιδικά κεφαλάκια, που έσφιζαν ξανά τα χέρια των παιδιών τους, όχι για να τους μάθουν να περπατούν, αλλά για να τους δείξουν ότι πρέπει να προχωρήσουν μπροστά !!

Χέρια γέφυρα από το θάνατο στη ζωή! Γιατί όταν χάθηκε η ασφάλεια απέμεινε για το ορφανά παιδιά των Καλαβρύτων μια τελευταία πατρίδα : η αγκαλιά της μάνας !! Μέσα σε αυτή την αγκαλιά τα παιδιά έμαθαν σιγά-σιγά να εμπιστεύονται ξανά τη ζωή και τα Καλαβρύτα μέσα από αυτά τα χέρια άρχισαν να ανασαίνουν και πάλι!!!

Σε αυτό το σημείο θα μου επιτρέψετε μία προσωπική αναφορά. Ανάμεσα σε αυτές τις γυναίκες τις μάνες των Καλαβρύτων, βρίσκεται και η δική μου γιαγιά Η Ελένη Κολλιοπούλου, το γένος Λερούνη, από το Λαγοβούνι. Μια γυναίκα που στις 13 Δεκεμβρίου του 1943 έχασε τα δυο της παλικάρια το Σπήλιο και τον Τάκη και τον άντρα της Κωνσταντίνο.

Δεν είχα την ευκαιρία να τη ζήσω αρκετά αφού έφυγε από τη ζωή όταν ήμουν 8 ετών. Έχω από εκείνη κάποιες έντονες εικόνες ! Θυμάμαι μία λεβεντογυναίκα μία γυναίκα που απέπνεε δύναμη και περηφάνεια που όμως στο βλέμμα της υπήρχε πάντα μία σκιά μια σιωπηλή πίκρα. Τότε δεν καταλάβαινα γιατί η δική μου γιαγιά φορούσε πάντα μαύρα.... γιατί δεν ήξερε να λέει όμορφα παραμύθια, γιατί το βλέμμα της είχε πάντα αυτή τη θλίψη και γιατί κάθε φορά που έλεγε τα παιδάκια μου στη μητέρα μου εννοούσε τα δύο της παλικάρια που χάθηκαν μαζί με τον πατέρα τους στη Λάκα του Καπή !!!

Όταν μεγαλώνοντας συνειδητοποίησα τι είχε περάσει η γιαγιά μου η μητέρα μου και όλες οι γυναίκες και τα παιδιά των Καλαβρύτων αισθάνθηκα δέος αλλά και περηφάνεια που κυλάει στις φλέβες μου κάτι από το δικό τους αίμα!! Αισθάνομαι όμως ότι σηκώνω και μία βαριά παρακαταθήκη ένα χρέος απέναντί τους ένα χρέος που βαραίνει πια εμάς τα εγγόνια αυτών των γυναικών!!

Δεν κληρονομήσαμε μόνο μία ιστορία αλλά μία ευθύνη να μην αφήσουμε τη θυσία τους να καταλήξει μία απλή αναφορά σε ένα βιβλίο ιστορίας να θυμόμαστε ότι πίσω από κάθε αριθμό υπάρχει ένα πρόσωπο μία μάνα ένα παιδί μια ολόκληρη οικογένεια..

Ναι!!! Έχουμε ένα καθήκον, μια ευθύνη ιερή, να μην ξεχάσουμε τι έγινε σε αυτόν εδώ τον τόπο!!! Ποιοι χάθηκαν, ποιοι στάθηκαν όρθιοι.... Να μη λησμονήσουμε όσο ζούμε αυτές τις μοναδικές γυναίκες, που κράτησαν και ανάστησαν τα Καλάβρυτα. Γιατί η λήθη θα είναι για αυτές ένας δεύτερος θάνατος και δεν τους αξίζει!!! Οφείλουμε να μιλάμε για εκείνες να λέμε το όνοματά τους, να κρατάμε ζωντανή την ιστορία τους, όχι μόνο σε επετείους, αλλά καθημερινά !!!

Γιατί δεν ήταν οι μάνες του πένθους !! Ήταν οι μάνες της ανάστασης.... της ζωής. Γιατί αυτές οι γυναίκες δεν ζήτησαν ποτέ δάφνες ούτε τίτλους έκαναν το χρέος τους! Με τα δάκρυά τους πότισαν τη μνήμη και με τη σιωπή τους δίδαξαν περισσότερα από όσα μπορούν να μας πουν χίλιοι λόγοι!!

Κλείνοντας θα σας καλούσα σε έναν νοερό περίπατο σε ένα προσκύνημαΑς κλείσουμε για λίγο τα ματιά και ας ανηφορίσουμε στη Λάκκα του Καπή , στον τόπο όπου η γη κράτησε την τελευταία πνοή τόσο αθώων ψυχών και έγινε αιώνιος τόπος μνήμης ! Ας σταθούμε σιωπηλοί και μέσα από αυτή τη σιωπή είναι σίγουρο πως θα νιώσουμε έντονη την παρουσία τουςΝαι εκεί είναι οι Καλαβρυτινές μάνες, αγέρωχες, αλύγιστες μορφές, δωρικές, όλες μαζί πιασμένες από το χέρι, με το βλέμμα στραμμένο πάντα στο Χελμό να αντλούν δύναμη από το βουνό που στέκει εκεί φρουρός αυτού του τόπου !!!

Με τα χέρια τους απλωμένα θα της δούμε να αγκαλιάζουν τα Καλάβρυτα, να αγκαλιάζουν τα παιδιά τους, τα σπίτια τους, την ιστορία!!! Γιατί εκείνες δεν ανήκουν στο παρελθόν!!! Ανήκουν για πάντα στη συνείδησή μας είναι εκεί να μας θυμίζουν αυτό το αέναο χρέος της μνήμης να διδάσκουν τη δύναμη της αγάπης απέναντι στη βία της ζωής στο θάνατο του φωτός στο σκοτάδι !!!

Όσο ο Χελμός θα στέκει πάνω από τα μαρτυρικά Καλάβρυτα, όσο η μνήμη θα περνά από γενιά σε γενιά, η Καλαβρυτινή μάνα θα είναι πάντα παρούσα !! Ως σύμβολο δύναμης και ανθρωπιάς!! Ως φωνή σιωπηλή αλλά αθάνατη !! Ως αγκαλιά που συνεχίζει να προστατεύει αυτόν εδώ τον τόπο !!!

Αιώνια η μνήμη τους !!!!!